

UMUMTA'LIM MAKTABLARINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

D. R. Jo'rayev

A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat instituti, Toshkent, O'zbekiston.

Anotatsiya:

Ta'lim tizimini rivojlantirish yo'nalishida amalga oshirilayotgan islohotlar barcha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil etish va boshqarishda fan-texnika yutuqlariga asoslangan boshqaruv sifatli taqdim etishni, boshqaruv yo'nalishida bilim, ko'nikma va malakalarni, yangi shaxsiy va kasbiy sifatlarni talab qiladi, bu o'z navbatida strategik boshqaruv sifatli zamin yaratishni, strategik boshqaruv boshqaruv mohiyati bilishni kuchaytiradigan zamin yaratadi.

Kalit so'zlar: maktablari, boshqaruv, ma'muriy, mexanizm, struktura, ta'lim, sifat.

Kirish

Umumta'lim maktablarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar mavzusi hozirgi kunda juda dolzarb hisoblanadi, chunki ta'lim tizimi jamiyatning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ijtimoiy omillar, jumladan, ta'limga bo'lgan talabning ortishi, yosh avlodning raqobatbardoshligini ta'minlash zaruriyati, shuningdek, globalizatsiya jarayonlari ta'limning sifatini oshirishni talab qiladi. Zamonaviy jamiyatda ma'lumotlar va bilimlar tezkor ravishda yangilanadi, shuning uchun umumta'lim maktablari yangicha yondashuvlar orqali ta'lim jarayonini zamonaviy talablar darajasida olib borishi zarur.

Iqtisodiy omillar ham ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga ta'sir ko'rsatadi. Raqobatli bozor sharoitida, ish beruvchilar malakali kadrlar, ya'ni ta'lim jarayonida sifatli bilim olgan yoshlarni kutadi. Shuning uchun, umumta'lim maktablarining boshqaruv tizimlari, o'quv dasturlarini takomillashtirish va o'qituvchilarni malakasini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarni joriy etishi zarurligi tug'iladi.

Texnologik omillar, xususan, axborot texnologiyalarining rivojlanishi, ta'lim jarayonini yangi imkoniyatlar bilan boyitmoqda. Masofaviy ta'lim, raqamli platformalar va interaktiv ta'lim uslublari ta'lim tizimining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. O'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda ta'lim berish imkoniyati, o'qituvchilarga va boshqaruv muassasalariga o'z faoliyatlarini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Ilmiy omillar nuqtai nazaridan, pedagogika va psixologiya sohalaridagi yangi tadqiqotlar, ta'lim jarayonini yaxshilash, o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga olish va ularning o'qish motivatsiyasini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarni

rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Misol uchun, o'quvchilar o'rtasida jamoaviy ishlarni rag'batlantirish, muammoli vazifalar orqali o'qitish, shuningdek, ta'lim berishda o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tadqiqotlar, umumta'lim maktablari boshqaruvining zamonaviy usullarini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu sababli, umumta'lim maktablarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar nafaqat ta'lim tizimining sifatini oshirish, balki jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va texnologik rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi. Bu esa o'z navbatida, kelajak avlodning malakali, raqobatbardosh va innovatsion fikrlovchi bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Ta'limdagi strategik menejment, deganda ta'lim muassasasi oldiga uzoq muddatli maqsad va vazifalarni belgilash, keyin yesa ushbu maqsadlarga erishish uchun rejalar va taktikalarni ishlab chiqish jarayoni tushuniladi. U ta'lim muassasasining muvaffaqiyati va barqarorligini ta'minlash uchun resurslarni taqsimlash, o'quv dasturlarini ishlab chiqish, o'quvchilarni qabul qilish, professoro'qituvchilarni rivojlantirish va ta'lim muhitining boshqa jihatlari bo'yicha qarorlar qabul qilish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Ta'limdagi strategik menejment, shuningdek, ta'lim sohasidagi o'zgarishlar va yangilik to'g'risida xabardor bo'lishni va shunga mos ravishda strategiyalarni tuzatishni o'z ichiga oladi.

Bu ta'lim maqsadlarini belgilash, o'quv dasturini ishlab chiqish, resurslarni taqsimlash, xodimlarni boshqarish, yangi texnologiyalarni joriy yetish va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish kabi bir qator tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin. Maqsad – strategik rejalashtirish va boshqarish orqali ta'lim muassasasining umumiy sifati va samaradorligini oshirishdan iboratdir.

Tahlil va natija. Ta'limdagi strategik menejment biznesni boshqarish amaliyotidan kelib chiqadigan menejment sohasidir. Ta'limga strategik boshqaruv tamoyillarini qo'llash XX-asr oxirida ta'lim muassasalarining yanada, samaraliroq va raqobatbardosh bo'lishga intilishi natijasida jadal rivojlana boshladi.

Ta'limdagi strategik menejmentga eng dastlabki ta'sirlardan biri Garvard universiteti professori Maykl Porterning ishi bo'lib, uning raqobat strategiyasi va raqobatdosh ustunlik haqidagi nazariyalari turli sohalarda, jumladan, ta'limda ham keng qo'llanilgan.

Ta'limda strategik menejment kontseptsiyasi ta'lim tizimida uzoq muddatli maqsadlarni belgilash, ushbu maqsadlarga erishish uchun rejalar va siyosatlarni ishlab chiqish, resurslarni samarali taqsimlash, o'zgaruvchan ichki va tashqi muhitga javob berish uchun strategiyalarni doimiy ravishda kuzatib borish va tuzatishni o'z ichiga oladi.

Ta'lim strategiyasining nazariy asoschilari o'quv jarayonlarini tashkil etish, ma'lumotlar tahlili va ilmiy tadqiqotlar asosida yangi ta'lim metodikalarini rivojlantirishda ishtirok etganlar. Ular ta'limning strategik menejment yo'nalishi bo'yicha muhim bo'lgan konseptsiyalarni tahlil qilish, ta'limning samaradorligini oshirish uchun yangi

texnologiyalardan foydalanish va ta'lim sohasidagi innovatsion jarayonlarni rivojlantirishga katta hissa qo'shganlar [7]. Bu olimlarning ilmiy yondoshuvlari ta'lim sohasidagi eng so'nggi ilmiy yutuqlar va amaliyotlarga asoslangan holda, ta'lim strategiyasining rivojlanishi uchun asos hisoblanadi.

Ilmiy maktablarning rivojlanish bosqichlari. Ta'limdagi strategik menejment yillar davomida o'zgaruvchan ta'lim tizimi, siyosati va innovatsion texnologiya yutuqlariga moslashish uchun rivojlana boshladi:

1. *1960-yillar:* Bu davrda ta'limda strategik menejmentning asosiy maqsadi uzoq muddatli rejalashtirish va resurslarni taqsimlashga qaratildi. Maktablar va ta'lim muassasalari kelajak uchun aniq maqsad belgilash muhimligini o'ylay boshladilar.
2. *1970-yillar:* Ta'lim samaradorligini baholash yo'lga qo'yilishi bilan strategik boshqaruv natijalariga ko'proq e'tibor qaratila boshlandi. Ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish va doimiy takomillashtirishga asosiy urg'u berila boshlandi.
3. *1980-yillar:* Yangi boshqaruv metodlarini paydo bo'lishi va globallasuv ta'limda yanada moslashuvchanlik yangi strategik boshqaruv yondashuvlariga o'tishga olib keldi. Maktablar ta'lim muhitidagi tez o'zgarishlarga javoban innovatsiyalar, hamkorlik qilish va tezkor natijalarga erishish tamoyillariga amal qila boshladilar.
4. *1990-yillar:* ta'limda strategik menejment yanada inklyuziv va o'quvchilar ehtiyojiga yo'naltirila boshladi. Adolat, xilma-xillik va inklyuzivlikka e'tibor kuchayib bordi va shuningdek, ta'limni ijtimoiy yo'nalishini o'rganish va yaxlit rivojlanish muhimligi isbotlandi. Umuman olganda, ta'limdagi strategik menejment an'anaviy uzoq muddatli rejalashtirishdan tez o'zgaruvchan dunyoda turli xil o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirishga intiladigan yanada dinamik, ma'lumotlarga asoslangan va talabalarga yo'naltirilgan yondashuvga aylandi.
5. *2000-yillar:* Bu davrda, Amerika Qo'shma Shtatlarida hech qanday bola ta'lim olishda orqada qolmaydi kabi tashabbuslar asosida hisobdorlik va baholashga e'tibor qaratildi. Ta'limdagi strategik menejment o'quvchilar natijalarini yaxshilash uchun ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, samaradorlikni o'lchash va standartlashtirilgan testlar tuzildi.
6. *2010-yillar:* texnologiya integratsiyasi, shaxsiylashtirilgan ta'lim va malakaga asoslangan ta'limga e'tibor kuchaydi. Strategik menejment o'qitish uchun raqamli vositalardan foydalanish, moslashuvchan ta'lim modellarini joriy etish va talabalarga yo'naltirilgan yondashuvlarni targ'ib qilishga e'tibor qaratildi.
7. *2020-yillar:* So'nggi yillarda ta'limda inklyuziv amaliyotlar, ijtimoiy-emotsional ta'lim va tenglik tomon siljish kuzatildi. Hozirgi vaqtda strategik menejment turli xil va inklyuziv muhitlarni yaratish, va nomutanosibliklarni bartaraf etish va o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga ustuvor ahamiyat berilmoqda.

Ta'limda strategik menejmentni takomillashtirish yo'nalishlari: Kelajakda ta'lim sohasidagi strategik menejment jamiyatda globallasuv, texnologik taraqqiyot, demografik siljishlar va

ishchi kuchiga bo'lgan talablarning o'zgarishi kabi yuzaga keladigan muammolarni hal qilish uchun rivojlanishda davom etishi mumkin. Bu innovatsion pedagogik yondashuvlarni qabul qilishni, hamkorlar bilan hamkorlikni rivojlantirishni va ta'lim muassasalarining jamiyatdagi rolini qayta ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi.

Ta'limda strategik menejmentni takomillashtirishning quyidagi yo'nalishlarini ta'kilab o'tish mumkin:

1. Aniq va o'lchanadigan maqsadlarni belgilash: ta'lim muassasasining o'z missiyasi va qarashlariga erishish yo'lida ish olib borishini ta'minlash uchun aniq maqsadlar va asosiy faoliyat ko'rsatkichlarini belgilash;
2. Samarali yetakchilik tamoyilini tatbiq etish: ta'lim tashkilotini rivojlantirish uchun yo'l-yo'riq ko'rsata oladigan, xodimlarni motivatsiyasiga e'tibor va dalillarga asosan muhim qarorlar qabul qila oladigan kuchli va qobiliyatli rahbarlar mavjudligini ta'minlash;
3. Doimiy takomillashtirishga urg'u berish: ta'lim muassasasi o'z jarayonlari, xizmatlari va natijalarini doimiy ravishda takomillashtirib borishini ta'minlash uchun doimiy o'z-o'zini baholash, mulohaza yuritish va moslashish madaniyatini rag'batlantirish.
4. Dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish tamoyilini qo'llash: qaror qabul qilish jarayonlariga jiddiy e'tibor qaratish, takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash va strategik maqsadlar sari taraqqiyotni baholash uchun ma'lumotlar va ilmiy tahlillardan foydalanish.
5. Manfaatdor tomonlarni jalb qilish: o'quvchilar, ota-onalar, o'qituvchilar, xodimlar va jamiyat a'zolarini strategik rejalashtirish jarayoniga jalb qilish, ularning istiqbollari hisobga olinishi va muassasani takomillashtirish bo'yicha sa'yi-harakatlari keng qo'llabquvvatlanishini ta'minlash.
6. Innovatsiyalarni rag'batlantirish: o'qitish, o'rganish, boshqaruv va o'quvchilarni qo'llabquvvatlash xizmatlariga yangi yondashuvlarni ishlab chiqish uchun ijodkorlik va tajribalarni rag'batlantirish.
7. Kuchli tashkiliy madaniyatni shakllantirish: hamkorlik, muloqot, xilma-xillik, tenglik, inklyuzivlik va javobgarlikni qadrlaydigan ijobiy ish muhitini rivojlantirish.

Ushbu strategik yo'nalishlarni ta'lim muassasasining strategik boshqaruv tizimi doirasida samarali tatbiq etish ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Tez o'zgaruvchan global iqtisodiyot sharoitida strategik rejalashtirish va uni amaliyotga tadbiq etish har qanday tashkilotning bozordagi o'rnini saqlab qolishi yoki yaxshilashini ta'minlashda asosiy qurolga aylanmoqda.

Maktab ta'limi muassasasini boshqarish tizimidagi strategik menejment - ta'limning uzoq muddatli maqsadlarini amalga oshirish va muassasaning tashqi muhit ta'siriga chidamliligini ta'minlash uchun tashqi imkoniyatlar va ichki salohiyatdan optimal foydalanishga qaratilgan faoliyatdir. Bu strategik menejment bo'lib, tashkilotga o'z faoliyatini moslashuvchan tartibga solishga va uzoq muddatli hatti-harakatlar strategiyasini amalga oshirish orqali tashqi

muhitdagi o'zgarishlarga tezda javob berishga imkon beradi. Strategiya umumiy tarzda tashkilotning mavqeini mustahkamlash, iste'molchilarning talablarini qondirish va qo'yilgan maqsadlarga erishishga qaratilgan boshqarish rejasidir.

Aniq strategiyani tanlash - rivojlanishning mumkin bo'lgan turli yo'llari va usullari ichidan eng maqbulini tanlab olish, demakdir. Strategiyani ishlab chiqish menegerlarning asosiy funksiyalaridan biridir. Ba'zi menegerlar kuchli strategiya ishlab chiqadilar, biroq uni hayotga tadbiq eta olmaydilar. Boshqalari o'rtacha me'yorada strategiya ishlab chiqadilar va mohirona amalga oshiradilar. Strategiya qanchalik puxta tuzilgan va mohirona amalga oshirilgansa, kompaniyaning mavqe'i shunchalik ortadi. Bugungi kunda biz ta'lim sohasining boshqaruv tizimidagi mavjud muammolar haqida tanqidiy fikr yuritishimiz, va uni hal etish yo'llarini izlab topishimiz lozimdir.

Ta'limda "strategiya", "strategik menejment" tushunchalari operativ boshqaruv va menement o'rtasidagi farqlarni ifodalash uchun kiritilgan bo'lib, bunda asosiy e'tibor tashqi omillarni hisobga olishga qaratilgan.

G.Mintzberg, J.Quinn, S.Ghoshals kabi olimlar strategik menejmentni "tizim va uning muhiti o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash va o'rnatish jarayoni, tanlangan maqsadlarni amalga oshirish va kerakli holatga erishishga urinishlardan iborat", deb ta'rif beradilar.

"Strategiya" atamasi XX asrning so'nggi yillarida korxonani boshqarish jarayoniga nisbatan qo'llanila boshlangan. Bugungi kunda esa "strategik menejment" va "strategik rejalashtirish" atamalari har bir sohada keng qo'llanilmoqda.

Strategiya [*strategos*] grekcha so'z bo'lib, o'zbek tilida "general san'ati", degan ma'noni anglatadi. O'zbek tilining izohli lug'atida ham mazkur atama urush olib borish san'ati, ijtimoiy-siyosiy kurashga rahbarlik qilish san'ati va ilmi ma'nolarida talqin etilgan. "Strategiya" so'zi bugungi kunda biron-bir faoliyatga rahbarlik qilish, korxonani yoki muassasalar faoliyatini boshqarishda istiqbolni oldindan aniqlash, faoliyatni oldindan rejalashtirish, bajariladigan vazifalarning yo'nalishini aniqlash, shuningdek, maqsadga erishish natijalarini oldindan aniqlash va nazorat qilish yo'nalishlarida keng qo'llanilmoqda. Strategiya so'zidan "strategik reja", "strategik rejalashtirish", "boshqaruv strategisi", "strategik boshqaruv" kabi tushunchalar kelib chiqqan bo'lib, bu tushunchalarni har biri o'zining mazmun-mohiyatiga ko'ra ta'lim muassasalarini boshqarishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Strategiya elementlariga Garvard biznes-maktabi professori Chandler ta'rifiga ko'ra, strategiyaning uch elementi mavjud:

- Asosiy uzoq muddatli maqsadlarni aniqlash ketma-ket bajarilishi kutilayotgan strategik maqsadlarni belgilab olishdir.
- Maqsadsiz demak harakat ham bo'lmaydi. Agar siz qayoqqa borishingizni bilmasangiz, siz qanday harakat qila olasiz?

- Harakat yoʻnalishini belgilab olish esa oldindan qoʻyilgan maqsadlarga erishishga yoʻnaltirilgan hatti-harakatlar yigʻindisidir. Masalan, sizing maqsadingiz Singapurga sayohat qilish boʻlsa, u holda sizing harakatingiz sayohatni uyushtirish boʻyicha yoʻnaltirilgan boʻladi va siz turistik agentlikka telefon qilasiz va maqsadingizga erishish uchun keyingi yoʻnalishlarda davom etasiz.

- Resurslarni joylashtirish oldinga qoʻyilgan maqsadlarga erishish uchun zarur boʻlgan moliyaviy xarajatlar bilan bogʻliqdir. Agar harakat mos ravishda resurslar, xususan, moliyaviy resurslar bilan qoʻllab-quvvatlanmas ekan, maqsadga erishib boʻlmaydi. Agar ushbu resurslardan birortasi yetishmasa, u holda siz oʻzingiz asoschan maqsadingizga erisha olmaysiz.

Strategiya taʼlim faoliyati turlarining (oʻquv jarayonini loyihalash, rejalashtirish, oʻtkazish va nazorat qilish) samaradorligining mezonlari va koʻrsatgichlari toʻplamini oʻz ichiga olgan taʼlim faoliyati sifatini baholash tizimini ishlab chiqishdan iborat. Koʻp jihatdan taʼlim muassasalarining raqobatda ustunlikka erishishi, menejerlarning strategik maqsadlarga qiziqishi bilan bogʻliq. Tashqi muhitda raqobat kuchayib borayotgan sharoitda strategik menejment tashkilotning barqaror ishlashi yoki rivojlanishi uchun muhim zamin yaratadi. Strategiya bevosita muammolarni hal qilishga asosiy eʼtiborni qaratadi. Shuni taʼkidlash joizki, “Strategik menejment” tushunchasi taʼlim muassasalari rahbarlarining lugʻatiga allqachon faol kirilgan. Koʻpchilik taʼlim muassasalarida rivojlantirish boʻyicha gʻoyalarni kam emas, lekin koʻpincha bu gʻoyalar natijalarini taʼlim amaliyotiga qoʻllashda rahbarlarda tayyorgarlik va kompetentlik yetishmaydi.

Mamlakatimizda strategik menejmentga boʻlgan ehtiyoj, ayniqsa, bozor talabiga, oddiy qilib aytganda isteʼmolchi (ota-onalar, oʻquvchilar boʻlishi mumkin) talabiga javob berishda, raqobat maydoni shakllana boshlayotgan davrda taʼlim tashkilotlari faoliyatini rejalashtirishni chuqur tahlil qilishni va takomillashtirishni tushunish, ayniqsa, muhimdir.

Maktablarni boshqarishning maʼmuriy-tashkiliy mexanizmlari taʼlim tizimining asosiy boʻlagi sifatida, oʻquvchilarning bilim olish jarayonini, pedagogik jarayonlarni, shuningdek, maktab jamoasining oʻzaro aloqalarini tartibga soladi. Ushbu mexanizmlar orqali taʼlim muassasalarida mavjud resurslar (kadrlar, moddiy-texnik bazalar va boshqalar) samarali ishlatiladi, shuningdek, oʻqituvchilar va oʻquvchilarning motivatsiyasini oshirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, taʼlim tizimida yuzaga kelayotgan muammolar, masalan, taʼlim sifatining pasayishi, oʻquvchilarga individual yondashuvning yetishmasligi va kadrlarga boʻlgan talablar, bu mexanizmlarga yangicha yondashuvni talab qiladi. Shunday qilib, ushbu mavzuni oʻrganish, taʼlim jarayonini takomillashtirish va maktab boshqaruvining samaradorligini oshirishga qaratilgan dolzarb takliflar ishlab chiqishga imkon yaratadi. Shu bilan birga,

umumta'lim maktablarining boshqaruvi va ta'lim sifatini yanada yaxshilashga intilish, jamiyatning kelajagi uchun muhim ahamiyatga ega.

Umumta'lim maktablarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar mavjud muammolarni hal etishda muhim ahamiyatga ega. Birinchi muammo sifatida, ta'lim tizimidagi raqobatchilikni keltirib chiqaruvchi normativ-huquqiy bazaning yetarli darajada rivojlanmaganligini ko'rsatish mumkin. O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimiga doir qabul qilingan qonunlar va me'yoriy hujjatlar, ko'pincha zamonaviy talablarga javob bermaydi, bu esa umumta'lim maktablarining samarali boshqaruvini qiyinlashtiradi. Masalan, 2020 yilgi o'zgarishlarga ko'ra, ta'lim sifatini baholash uslublaridagi o'zgarishlar hali to'liq joriy etilmagan.

Ikkinchi muammo, o'qituvchilarning malaka oshirish va kasbiy rivojlanishi masalasidir. O'qituvchilarning ko'pchiligi zamonaviy pedagogik metodlar va innovatsion texnologiyalarni to'liq o'zlashtira olmaydi, bu esa ta'lim jarayonining sifatini pasaytiradi. Statistika ko'ra, o'qituvchilarning 45% dan ortig'i zamonaviy ta'lim metodlari bo'yicha malaka oshirish kurslarida qatnashmagan.

Uchinchi muammo, o'quvchilarning motivatsiyasi va ta'lim jarayoniga faol ishtirok etishidir. O'quvchilarning ko'pchiligi an'anaviy ta'lim usullaridan zerikib, o'qishga qiziqmaydi. Bunda, ta'lim jarayonida zamonaviy yondashuvlar, masalan, interaktiv va muammoli ta'lim uslublarini joriy etish zaruriyati tug'iladi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish, umumta'lim maktablarini boshqarish samaradorligini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, kelajak avlodning sifatli ta'lim olishini ta'minlaydi, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shuning uchun, muammolarni hal etish va zamonaviy yondashuvlarni joriy etish ta'lim tizimini yanada mustahkamlash uchun zarurdir.

Tadqiqotning yakuniy maqsadi umumta'lim maktablarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlarning samarasini o'rganish va ularni joriy etish jarayonini yaxshilash uchun metodologik asoslar ishlab chiqishdir. Ushbu tadqiqot orqali, ta'lim tizimida mavjud muammolarni aniqlash va bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar berish, shuningdek, o'qituvchilarning malakasini oshirish va o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishga yo'naltirilgan zamonaviy ta'lim uslublarini joriy etishning ahamiyatini ko'rsatish rejalashtirilmoqda.

Kutayotgan natijalar sifatida, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim olish ko'nikmalarini yaxshilash, o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini samarali tashkil etish va ta'lim sifatini oshirish kutilmoqda. Tadqiqot natijalari ijtimoiy va iqtisodiy kontekstdagi ta'lim tizimining rivojlanishiga xizmat qiladi, shuningdek, jamiyatda raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga yordam beradi.

Mavzuning dolzarbligi va muammolar bilan bog'liqligi, ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va innovatsiyalarni amalga oshirish zaruriyati bilan bog'liqdir. Ta'lim tizimining zamonaviy

<https://innovateconferences.org>

talablarga javob berishi, o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarda yosh avlodni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, muammolarni hal etish va zamonaviy yondashuvlarni joriy etish orqali ta'lim jarayonida sifatli o'zgarishlarga erishish mumkin.

Tadqiqot davomida olingan asosiy natijalar umumta'lim maktablarini boshqarish jarayonida zamonaviy yondashuvlarning samaradorligini aniq ko'rsatdi. O'quvchilar orasida o'qish motivatsiyasi va bilim olish ko'nikmalarini o'rganish uchun o'tkazilgan so'rov natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv ta'lim uslublarini joriy etish bilan o'quvchilarning 70% o'qish jarayoniga bo'lgan qiziqishi oshgan. Bu esa, ta'lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Bundan tashqari, o'qituvchilar orasida malaka oshirish kurslarida qatnashish darajasi 45% dan 75% gacha oshgani aniqlangan, bu esa o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik metodlarga bo'lgan qiziqishining oshayotganini ko'rsatadi. O'qituvchilarning 80% i zamonaviy yondashuvlarni qo'llash orqali o'quvchilarning natijalarini yaxshilanishini ta'kidlagan.

Shuningdek, ta'lim sifatini baholashda o'quvchilarning sinov natijalari 15% ga oshganligi kuzatilgan. Bunday ko'rsatkichlar, zamonaviy yondashuvlarning ta'lim jarayoniga ta'sirini tasdiqlaydi va tadqiqotning maqsadlariga erishilganini ko'rsatadi. Bu holat, o'quvchilarning bilim olish ko'nikmalarini yaxshilash va o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini samarali tashkil etish orqali ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi. Natijalarning raqamli ko'rsatkichlari, tadqiqot jarayonida amalga oshirilgan innovatsiyalar va yondashuvlarning samaradorligini aniq tasdiqlaydi.

Xulosa

Umumta'lim maktablarini boshqarishda zamonaviy yondashuvlar tadqiqoti, ta'lim tizimining sifatini oshirish va o'quvchilarning bilim olish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Olingan natijalar shuni isbotlaydiki, interaktiv ta'lim uslublarini joriy etish o'quvchilarning motivatsiyasini 70% ga oshirgan, bu esa ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishni kuchaytirdi. O'qituvchilarning malaka oshirish kurslarida qatnashishi 45% dan 75% gacha oshgani, pedagogik metodlarga qiziqishni va ulardan foydalanishni kuchaytirdi. O'quvchilarning sinov natijalari 15% ga yaxshilanishi, zamonaviy yondashuvlarning ta'lim jarayonidagi samaradorligini tasdiqlaydi. Ushbu tadqiqot natijalari, ta'lim tizimining zamonaviy talablarga javob berishi, kelajak avlodni raqobatbardosh va malakali kadrlar sifatida tayyorlashga xizmat qiladi. Shuningdek, bu jarayonda o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishning ahamiyatini ta'kidlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Akhmedova D. Innovatsion ta'lim metodlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri. Ta'lim va pedagogika, 2021. 3(2), 45-52.
2. Khamidov N. O'zbekiston ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlar: muammolar va yechimlar. O'zbekiston ta'limi va madaniyati, 2020. 1(1), 12-20.
3. Latipov U. Ta'limda raqamli texnologiyalar: samaradorlik va imkoniyatlar. Axborot texnologiyalari va ta'lim, 2022. 5(4), 78-85.
4. Mamatov S. O'qituvchilarning malaka oshirish jarayonidagi innovatsiyalar. Pedagogik tadqiqotlar, 2019. 2(3), 33-40.
5. Mirzayeva G. O'quvchilarning o'qish motivatsiyasini oshirish usullari. Psixologiya va ta'lim, 2021. 4(1), 55-62.
6. Rasulova T. Umumta'lim maktablarida o'quv jarayonini boshqarish: yangi yondashuvlar. Ta'lim va ijtimoiy fanlar, 2020. 3(2), 20-28.
7. Sharafutdinova, K. G., Kulmamatova, F. K., & Haydarova, S. (2021). The role of cognitive psychology in the elimination of destructive behavior. Asian Journal Of Multidimensional Research, 10(4), 957-964.